

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

14. Timor poenae initium sapientiae externum, qui ab ipsa sapientia, id est charitate excluditur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

non ex parte timoris Dei punientis, qui nunquam nimium timeri potest, sed ex parte subiecti seu hominis qui charitate caret. Ex cha-

ritatis enim defectu accidit, ut non tantum culpam timeat, quantum timenda est ab eo qui vehementer pœnam timet.

CAPVT XXII.

Timor pœnæ initium sapientiæ externum, qui ab ipsa sapientia, id est, charitate excluditur.

DE hoc igitur timore Sanctus Augustinus ita verba Davidis ac Salomoniensis dicta intelligit: *Initium sapientia timor Domini.* Nam in Psalmum trigessimum, iuxta solemnem suam doctrinam tradit, *timoribus videlicet pœnam, abscondi dulcedinem Dei, & seruari imperantibus, ut timendo perveniant ad bonum quod iustus & impijs non potest esse commune.* Et addit: *Quandiu enim ad hoc timent, non diu & ipsi pervenerunt, sed credunt se perventuros; sed a timore incipiunt.* Nihil enim dulcius immortalitate sapientia: sed initium sapientia timor Domini. Et in Psalmum septuagesimum septimum: *Initium est verus Testamentum, finis novum.* Timor enim prævalet in lege, & initium sapientia timor Domini. Et in Psalmum penultimum disputans de timore gehennæ & cruciatuum, quem ferrea vocat vincula: *Nisi timore incipiat homo Deum colere, non perveniet ad amorem; initium sapientia timor Domini.* Incipit ergo a vinculis ferreus, finitur ad torquem auream. Vocatur autem prævium quia ab isto timore incipit homo converti à peccatis ad diligendum Deum, in quo vera totaque nostra sapientia. Itaque Augustinus in libro de Catechizandis rudibus: *Rarissime accidit: imo vero nunquam ut quisquam veniat volens fieri Christianus qui non sit aliquo Deo timore percussus.* Cum igitur sapientia futurorum Dei non sit alia, nisi dilectio seu charitas Dei, iuxta illud Augustini certissimum ex Scripturis haustum documentum: *Eccè pietas est sapientia.* Perio pietas cultus Dei est, nec voluit ille nisi amando. Summa igitur & vera sapientia est in præcepto illo primo: *Diliges Dominum Deum tuum &c.* Ac per hoc sapientia est charitas Dei. Initium autem sapientia timor Domini; profecto perspicuum est, timorem esse initium sapientia extrinsecum, eo quod non sit pars sapientia intrinseca, sed ad sapientiam sternendo viam ducit, ut cum sapientia charitatis intraverit, ipse recedat. Quod eleganter exponit in Tractatibus in Epistolam Ioannis: *Si nullus timor non est qui metet charitas.* Sicut videmus per setam introduci linum, quando aliquid fuitur. Seta prius intrat, sed nisi exeat, non succedit linum: Sic timor primo occupat mentem, non autem ibi remanet timor, quia ideo intravit, ut introduceret charitatem.

Quapropter non parum ab Augustini mente exorbitant, qui putant timorem pœnæ, quam Deus peccatoribus comminatur, à charitate nequaquam excludi. Contrarium

enim passim in operibus suis ex professo docet. Nam ex eodem ipso loco, quem iam jam attuli, hoc perspicue patet, & in eodem loco uberius hoc ipsum ex professo tradit, locumque Apostoli, *Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem,* de isto timore pœnæ, seu gehennæ seu iudicii semper intelligit. Nam de hominibus non in futura beatitudine, sed in hac vita constitutis dicit: *Timor non est in charitate.* Quid ergo ducimus de illo qui cepit timere diem iudicii? Si perfecta in illo esset charitas, non timeret. Perfecta enim charitas faceret perfectam iustitiam, & non haberet, quare timeret: imo haberet quare desideraret, ut transeat iniquitas, & veniat regnum Dei. Ergo timor non est in charitate, sed in qua charitate? Non in imbecillitate. In qua ergo? Sed perfecta, inquit, charitas foras mittit timorem. Itaque planius explicans, quomodo timor cum crescente charitate decrescat aut crescat, & cum perfecta totus mittatur foras: Ergo, inquit, incipit timor; quia initium sapientia timor Domini. Timor quasi locum præparat charitati: cum autem ceperit charitas habitare, **PELLITVR TIMOR** qui ei præparavit locum. **QUANTVM ENIM ILLA CRESKIT, ILLE DECRESCIT: ET QUANTVM ILLA FIT INTERIOR, TIMOR PELLITVR FORAS.** MAIOR CHARITAS, MINOR TIMOR: MINOR CHARITAS, MAIOR TIMOR. Et nonnihil inferius in eodem Tractatu: *Sunt homines qui propterea timent Deum ne mittantur in gehennam, ne forte ardeant, cum diabolo in igne aeterno.* Ipse est timor ille qui introducit charitatem: sed sic venit ut exeat. Si enim adhuc propter pœnas times Deum, nondum amas quem pro times. Et in eodem Tractatu prolixè docet, quod statim atque aliquis ceperit credere, cepit & timere diem iudicii, hoc est, ne veniat ad iudicandum Deus; sed quod veniente crescenteque charitate, incipit desiderare quod timebat. Timebat enim ne veniret Christus, & inveniret impium quem damnaret, deliderat ut veniat, quia inventurus est pium, quem coronet. Et paulo post, *Ergo Fratres date operam, intus agite vobiscum, ut desideretis diem iudicii: aliter non probatur perfecta charitas, nisi cum ceperit ille dies desiderari.* Quam doctrinam constantissimè in alijs multis locis tradit, ut in Epistola ad Honorat. *Præmissus timor in cor nostrum, pellit inde consuetudinem malorum operum & servat charitati locum: quia tanquam domina veniente ut illa*

ut illa insidat, abscedit. Quod paulo inferius iterum atque iterum repetit. Et in Psalmum centesimum vigesimum-septimum, de Timore gehennae loquens: *Habent timorem & per timorem continent se à peccato, sic consuetudo iustitiae, & incipit quod durum erat amari, & dulcescit Deus: & iam incipit homo iuste vivere, propterea non quia timet penas, sed quia amat aeternitatem.* **EXCLUSVS EST ERGO TIMOR A CHARITATE, sed successit timor castus.** Nempe ille filialis qui ex ipsa charitate nascitur, ut ibidem tradit Et in Sermone decimo-octavo de verbis Apostoli: *Custodiat te timor isto quo, ut dixerat, gehennam times dum non facis timendo, & veniat charitas: intrat in cor tuum, & QUANTVM ILLA INTRAT, TANTVM TIMOR EXIT.* Et inferius iterum: *illa charitate, ut dicere ceperam intrante, incipit timor exire. Quanto plus illa intraverit tanto timor minor erit, quia perfecta charitas foras mittit timorem. Intrat ergo charitas, pellit timorem.* Pluribus locis, quae sanè plurima sunt, allegandis superledebo. Nam ista perspicue ostendunt, alienissimum ab eis esse nomen quod ei nonnemo tribuit, quod timor poenae nequaquam à charitate excludatur.

En Esai. 127

Serm. 18. de verb. Apost. cap. 2.

Ibid. cap. 9.

Cellar. citat.

Neque refert quod in libro de sancta Virginitate dicat, *perfectam charitatem non mittere foras timorem divini in fine iudicij.* Nam quamvis Augustinus plerumque per timorem iudicij, timorem damnationis, sive sempiternorum in igne cruciatuum soleat intelligere, quia tamen in divino iudicio fiet etiam separatio à Deo, quam potissimum perfecta charitas horret, hinc est quod in isto loco per timorem iudicij, timorem castum quo timemur ex charitate, ne à Deo dilecto separeremur, intelligere videatur. Nam in eodem ipso loco bis terve repetit, timorem aeternae perditionis à charitate mitti foras: *si non amas, inquit, time ne pereas; si amas, time ne displiceas.* Illum timorem (ne scilicet pereas) charitas foras mittit; cum isto intro currit. Et cum ibidem docuisset, non esse perfectam charitatis propter devitandum ignem aeternum servire Deo, statim adiungit: *Illu vocibus, videlicet peccatorum ex timore dicentium, Quo ibo à Spiritu tuo &c. quo à facie tua fugiam, comitatur timor qui tormentum habet, quem perfecta charitas foras mittit: His autem vocibus, videlicet (desiderat & deficit anima mea in atria Domini) comitatur timor Domini castus permanens in seculum seculi.*

L. de sancta Virginitate, 5. 38

182.

181.

CAPVT XXIII.

Timor poenae ex gratia quadam generali, non ex illa proprie & strictè dicta gratia Christi nascitur.

QUOD si quis querat, utrum timorem sempiterni interitus seu gehennae Deus immittat homini, an naturaliter ex natura viribus fluat, differri non videtur posse, quin Deus cum in animo timentibus operetur. Hoc enim satis perspicue tradit Augustinus, quando verba Prophetæ: *dominus mollivit cor meum explicans dicit, Et ipsum timere, quo cavet futuras penas, misericordia Dei deputat. Non enim sciret superventuras penas & tenebras malis, nisi Dominus molliret cor eius presentibus tribulationibus, adversus illud quod indurat Deus cor Pharaonis.* Misericordiae igitur Dei est, quod futuras penas formidamus. Quod & Apostolus videtur in Epistola ad Romanos tradere de timore, quo Iudæi timebant in veteri lege precipientem & continentem Deum: *Non enim accepisti Spiritum servitutis iterum in timore, sed accepisti Spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus Abba Pater.* Vbi opponit Spiritum timoris quo Iudæi Deo tanquam Domino serviebant, Spiritui amoris, quo filij ad Deum veluti Patrem clamant. Ille Testamento veteri; hic novo proprius est. Uterque tamen à Deo datus atque acceptus. Imo idem ipse Spiritus

En Annotat. in Job. c. 23.

Act. 8.

foisse significatur, qui propter diversos effectus utroque nomine nuncupatus sit: Spiritus servitutis seu timoris, quia timorem per Testamentum vetus, Spiritus amoris, quia amorem per novum operatur. Qua de re sanctus Augustinus eundem Apostoli tractans locum, quo dicit, *Non accepisti iterum Spiritum servitutis &c. Quid est, inquit, iterum? Quo modo revertente molestissimo pedagogo. Hoc est, eo modo quo quando per Moysis legem, velut per molestissimum pedagogum, Iudæi terrebantur: Quid est iterum? Sicut in monte Sina accepisti Spiritum servitutis. Dicit aliquis, Alius est Spiritus servitutis, Alius Spiritus libertatis. Si alius esset, non diceret Apostolus iterum. Idem ergo Spiritus, sed in tabulis lapideis, in timore; in tabulis cordis, in dilectione. Et in questionibus super Exodum: Proinde non arbitror alium quam eundem (Spiritum sanctum) significari, ubi dicit Apostolus, Non enim accepisti Spiritum servitutis iterum in timore, sed accepisti Spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba Pater: quia eodem Spiritu Dei, id est, digito Dei, quo lex in tabulis lapideis conscripta est, timor incussus est eis; qui gratiam nondum intelligebant, ut de sua infirmitate atque peccatis per legem convincerentur, & lex illis servet pedes.*

Serm. 13. de verb. Apost. cap. 12.

22. 55. per Basili.